

- Nytt æresmedlem s. 3
- Årsmøtet 2011 s. 4
- forts. Werner Jeanrond s. 5
- Seksuellære vs sosiallære s. 6
- Religionsforskning i USA s. 11
- Korsvei s. 12 og 13
- Stor andel homofile geistlige s. 14
- Pave og president s. 16
- Baby Johannessen 85 år s. 17
- Tysk memorandum s. 18
- Kirken i verden s. 22
- Fersk salme, baksiden

Nyhetsbrev nr. 1/2011

La flere få høre hva *du* mener

Innlegg til Nyhetsbrevet sendes til red@ogsavierkirken.no. Vi ønsker dialog og ytringer!

Redaktør: Anne Helene Utgaard

www.ogsavierkirken.no

Også vi er kirkens akademi-seminar:

Hva er kristen kjærlighet?

Werner Jeanrond tar oss med på en reise gjennom historien, fra bibelsk tid og fram til i dag. Han viser oss hvordan forståelsen av kjærligheten, denne grunnleggende kraft i vårt liv har endret seg underveis.

Størst av alt er kjærligheten, sier Paulus. Utgangspunktet er Guds kjærlighet til menneskene. Av den fødes menneskers gjenkjærlighet til Gud og kjærlighet til medmennesker og til den elskede. >>>

En serie med kors

Kunstneren Annebeth Grundtvig Hansen jobber med kors som underliggende struktur i bildene sine. Hun har latt oss få trykke noen bilder som nylig ble vist på en utstilling i Brussel. En liten korsvei for våre lesere. Se midtsidene.

Kjærlighet er omdreiningspunktet i kristen tro og kristent liv. Kanskje er det ekstra meningsfullt å konsentrere seg om og fordype seg i kjærlighetens mysterium nettopp ved inngangen til den stille uke og påskehøytiden.

Werner Jeanrond forsøker å finne fram til en teologi om kjærlighet for vår tid. Han tar et oppgjør med tradisjonell kristen kroppsforakt og søker å forene eros og agape. Og han understreker at kjærlighet ikke bare er følelser, men en praksis og en relasjon som bærer i seg forvandlingskraft.

Jeanrond har vært professor i teologi ved Lund universitet og snakker utmerket svensk. Nå er han professor ved universitetet i Glasgow. Han gjesteforeleser også ved Teologisk fakultet, Universitetet i Oslo. Han har forsket og undervist i flere teologiske disipliner som hermeneutikk, gudsbegrepet, antropologi og eklesiologi. Han siste bok *Kjærlighets teologi* er blitt en bestselger. Her undersøker Jeanrond det som er den kristne tros sentrum: kjærligheten. Han viser hvordan kristne tenkere opp igjennom tidene har utviklet radikalt ulike syn på forholdet mellom guddommelig og menneskelig kjærlighet og på kroppens, begjærets, kjønns og seksualitetens betydning for den menneskelige kjærligheten.

(Se fortsettelse og opplysning om tid og sted s. 5)

Medlemskap i Også vi er kirken for 2011 koster kr. 200,- og tegnes til medlemsservice@ogsavierkirken.no, eller til Også vi er kirken, c/o Arild Ekker, Gørbitz' gate 2, 0360 Oslo. Kontonummer: 1280 25 36826. Ved betaling pr. nettbank, er det viktig å skrive i feltet for merknader hvem kontingenten gjelder for.

Styret har besluttet at vi som en prøveordning skal sende ut Nyhetsbrevet i papirutgave til alle medlemmer også i 2011. Det koster ikke noe ekstra for medlemmene, men vi tar gjerne i mot en gave i tillegg til medlemskontingenten fra de som har lyst og anledning til å bidra litt ekstra.

Man kan motta nyhetsbrevet uten å være medlem. Dette er vederlagsfritt for tilsendelse pr. e-post. Som papirpost koster det kr. 150,- i året. Merk innbetalingen med "Abonnement".

Kjære lesere,

Gjennom det siste året har vi ved flere anledninger mottatt henvendelser fra medlemmer rundt i landet som har uttrykt sorg over utviklingen i sin menighet. Det dreier seg for det meste om prester som har et sterkt behov for å utvikle en katolsk identitet og som gjør det ved å innføre ordninger som for mange katolikker oppleves ukatolske. Et sted er jenter blitt ekskludert fra å være ministranter. Noen steder tar latin over der menigheten var glad i å bruke sitt morsmål når de snakker med Gud. Et par steder er den ordinære hverdagsmessen erstattet med den tridentinske messen som føles fullstendig fremmed for dem som var vant til den ordinære messen på norsk. Musikken i messen blir forandret i retning mer gregoriansk uten at det tas hensyn til den lokale sang- og musikktradisjonen. Messeklær er blitt rare og pompøse. Og legfolk opplever en gradvis passivisering. Det mest tankevekkende er at flere gir uttrykk for at de ikke lenger tør si hva de mener. Noen er blitt fjernet fra verv etter å ha uttrykt uenighet med sin sogneprest.

Dette tyder på et markant skifte i katolsk kultur i Norge. Vi er blitt en del av den store verden hvor mye er usikkert og ustabilt. Mye som var kjent og naturlig, framstår som ukjent og uforståelig. Forandringer skjer fort. Dette reagerer vi mennesker ulikt på. For mange er det en utfordring til nytenkning og kreativitet. For andre er det en trussel. Noen opplever det som angrep på seg selv og sin tro. Da er veien kort til å begynne å lengte etter det gamle, trygge "gode". Slik oppstår og styrkes mange former for fundamentalisme, både i Israel, i muslimske og hinduistiske samfunn og blant kristne, både katolikker og protestanter. Den fundamentalistiske posisjonen gjør livet enklere. Den kjennetegnes ved en tro på at bare jeg og min gruppe vet hva som er den egentlige sannheten, alle andre tar feil. Fundamentalister er uten evne til å stille kritiske spørsmål til sine egne oppfatninger. De som ikke deler deres synspunkter, kjenner ofte en kulde omkring dem – uansett hvor mye de smiler med munnen.

Da gjelder det å fokusere på lyspunktene. Ingen kan ta fra oss troen på Gud og hans uendelige sjenerøsitet. Ingen kan ta fra oss troen på at vi er Guds folk, et hellig presteskap kalt til fellesskap og tjeneste i kirken og verden. La oss minne hverandre om at mye går i bølger i vår ufullekomne verden. Og la oss glede oss over at vi er mange som lengter etter og venter på fornyelse. Ikke i noe menneskelig samfunn, heller ikke i kirken, kan meningstvang og ensretting forkomme i særlig lang tid. La oss oppmuntre hverandre og stå på i bønn og arbeid! Det finnes vårtegn. Stadig flere legfolk, prester, ordensfolk og biskoper står fram med ønsker om fornyelse og reformer!

Ha en god og rik fastetid, og når den tid kommer, en inderlig glad påskefest.

Beste hilsen

Anne Helene Utgaard

Nytt æresmedlem i OVEK: Sr. Madeleine Fredell OP

I OVEK har det bare vært utnevnt to æresmedlemmer. Det ene er Baby Johannessen som tok initiativet til stiftelsen av organisasjonen og som med sin innsikt og sitt engasjement strakk kjølen til en levedyktig reformbevegelse i Norge. Den andre var pater Ronald Hølscher OFM, fransiskaner og sokneprest i St Halvard menighet i Oslo, som med hele sin sjel og all sin varme levde ut intensjonene fra Det annet vatikankonsil i sitt virke. Han døde i 2009.

Nå har det nyvalgte styret i OVEK på bakgrunn av en anbefaling fra det forrige styret, utnevnt et nytt æresmedlem: sr Madeleine Fredell OP, bosatt i Stockholm, men godt kjent i Norge. Hun har som én blant flere svensker vært medlem i OVEK en tid. Her følger styrets begrunnelse for utnevnelsen av sr Madeleine.

Begrunnelse:

Sr Madeleine Fredell OP har gjennom mange år på en framragende måte arbeidet både i Sverige, Norge og EU for å virkeliggjøre og videreutvikle tankene og intensjonene fra Det annet vatikankonsil. Hun er medlem av OVEK.

I Sverige har hun hatt en rekke viktige posisjoner, for eksempel som generalsekretær i Justitia et Pax og som medlem av Kommisjonen for interreligiøs dialog. Hun er medlem av Stockholms katolske stifts teologiske råd siden 2001. Hun holder stadig foredrag som er gjennomsyret av dyp teologisk innsikt og preget av forståelse for samtidens utfordringer til kirken og dens tro. Hun viser respekt for hierarkiet samtidig som hun har sine meningers mot og står oppreist i motgang. Hennes uttalelser er alltid preget av saklighet.

I EU har hun vært en viktig bidragsyter i mange sammenhenger. Blant annet har hun vært med på å utforme dokumenter og uttalelser for COMECE (Commission of the Bishops' Conferences of the European Community). Et eksempel er *A Europe of Values, The Ethical Dimension of the European Communion*, utgitt av "The Group of the Wise of COMECE". Hun ble også bedt om å preke ved et av stoppestedene til de europeiske biskopene da de gikk pilgrimsvandringen til Santiago de Compostela.

Også i sin egen orden, Congrégation Romaine de Saint Dominique, har sr Madeleine hatt (og har) viktige posisjoner, både nasjonalt og internasjonalt. Hun skriver artikler og holder stadig foredrag (nasjonalt og internasjonalt), gjerne med utgangspunkt i den katolske sosiallæren. Hun publiserer også på Internet. Det er av stor betydning for kirken at det finnes mennesker som sr Madeleine som blir hørt i så mange ulike fora.

Sr Madeleine har i løpet av siste to år flere ganger besøkt Norge. Hun holdt foredrag på et av OVEKs seminarer, hun foreleste på Katolsk akademi, og hun holdt en retrett i St Hallvard. Hun er med andre ord ganske godt kjent av norske katolikker.

Hennes utdanning er mangfoldig og spenner fra lærerutdanning, over latin og fransk til master i teologi fra Heythrop, samt bibelfag og gresk og hebraisk fra Frankrike. Hun har prioritert formidling framfor videre forskning. Nettopp derfor har hun fått så stor betydning for så mange katolske kristne.

Konklusjon

Styret utnevner sr Madeleine til æresmedlem i OVEK – Norge for å hedre henne for hennes store innsats og for å inspirere henne til fortsatt arbeid for å spre og videreutvikle en sund og klar teologi i møte med vår tids utfordringer.

Vi ønsker sr Madeleine hjertelig velkommen som æresmedlem i OVEK. Vi er stolte og takknemlige for at hun har akseptert utnevnelsen.

Styret

For kontakt med sr. Madeleine:

Sr. Madeleine Fredell OP,
Västmannagatan 83 B, 113 26 Stockholm.
E-post: madeleine.fredell@bredband.net eller
justitia.pax@katolskakyrgan.se
Les mer om dominikanerinnene i Stockholm her:
<http://www.dominikansystrarna.se/>

OVEKs årsmøte 5. mars 2011

Styrets årsberetning

Styret har etter Årsmøtet 9. mai 2010 bestått av:

Anne Helene Utgaard, leder
Torstein Seim, nestleder
Aasmund Vik, internasjonal kontakt
Mari Ann Berg, styremedlem
Jan Erik Rekdal, styremedlem
Anne Stensvold, styremedlem
Alf Martin Hanssen, vararepresentant og sekretær
Arild Ekker, vararepresentant og kasserer

I 2010 ble det avholdt 8 styremøter. En del saker ble behandlet på e-post.

Medlemsutvikling

Antall medlemmer hoder seg nokså konstant. Vi har fått noen svenske medlemmer.

Nyhetsbrevet

Det kom ut tre nummer av Nyhetsbrevet i 2010. Bladet ble sendt ut i papirutgave til alle medlemmer, biskopene, Kirkens Informasjonstjeneste, abonnenter og grupper tilknyttet IMWAC i de nordiske land. Alle prester får det som vedlegg til e-post. Prestene har mulighet til å reservere seg mot å få bladet tilsendt. Bare noen ganske få har benyttet seg av dette.

Styret ser på Nyhetsbrevet som en særlig viktig del av OVEKs arbeid. Det blir godt mottatt av medlemmer og andre, og styret ønsker å fortsette å prioritere arbeidet med bladet. Det er et økonomisk spørsmål om vi kan fortsette å sende det ut til alle medlemmer i papirutgave.

Internasjonal

Både Aasmund Vik og Anne Helene Utgaard er medlemmer av IMWAC's Council. Begge har deltatt i samtaler i Rådet på Internet. Det har delvis handlet om å bidra til at uttalelser om aktuelle saker ble kortere og mer saklige. I noen grad har vi lyktes.

Hjemmesiden

Vi får stadig kommentarer som tyder på at mange leser på vår hjemmeside, og flere av våre nye medlemmer kommer til oss via hjemmesiden. Det siste året har vi lagt ut flere artikler og aktuelle kommentarer enn tidligere. Her er et stort potensial for videreutvikling.

OVEKs akademi

OVEKs styre fungerer som styre for OVEKs Akademi. Se egen årsberetning fra akademiet.

Kvinnelige diakoner

Biskop Bernt oppfordret oss for noen år siden til å arbeide med denne saken. Vi snakket med ham om dette i 2009, og har i 2010 fortsatt arbeidet. Leder har skrevet to artikler i Nyhetsbrevet om saken. Vi har kontakt med NKKF om dette spørsmålet.

Protokoll fra Årsmøtet

Sak 1: Innkallingen ble godkjent med akklamasjon.

Sak 2: Pål ble valgt som møteleder, Hans Magnus Solli som referent og Kirsti Mette Bergstrøm og Gudveig Havstad som tellekorps, med akklamasjon.

Sak 3: Styrets årsmelding ble godkjent med akklamasjon.

Sak 4: Regnskapet for 1.1. –31.12. 2010 ble vedtatt slik revisor hadde anbefalt. Budsjettet for 2011 ble også vedtatt, begge deler med akklamasjon.

Sak 5: Følgende vedtektsendring, som er en formalisering av eksisterende praksis, ble vedtatt med akklamasjon: *9. Styret kan utnevne æresmedlemmer i OVEK.*

Sak 6: Fastsettelse av kontingent for 2012: Kontingenten for 2012 settes til (minst) kr. 300. Pensjonister og studenter kan betale kr 200. Svenske medlemmer betaler et tillegg for å motta Nyhetsbrevet i papirutgave i posten. Vedtatt med akklamasjon. Dog ble "studenter" foreslått tilføyd i årsmøtet og enstemmig vedtatt.

Sak 7: Valg: Valgkomitéens forslag ble vedtatt ved akklamasjon. Ny i styret er Unni Klepper Joynt, revisor for nok et år er Petter Bruce og ny i valgkomiteen er Mari Ann Berg

Skien 7. mars 2011

Hans Magnus Solli
referent
(sign)

Etter årsmøtet er styret slik sammensatt:

Anne Helene Utgaard, leder
Torstein Seim
Aasmund Vik
Ane Stensvold
Jan Erik Rekdal
Unni Klepper Joynt
Alf Martin Hanssen (vara)
Arild Ekker (vara)

Fortsettelse fra forsiden JEANROND-SEMINAR:

Kjærlighet er lengsel. Jeanrond skriver: "Kjærligheten søker seg til den andre. Kjærligheten ønsker mer en noe annet å

relatere seg til den andre, lære den andre å kjenne, beundre den andre, ta del i den andres liv, være sammen med den andre. Ingen annen kan elske i mitt sted. Det finnes ingen stedfortredende kjærlighet. Kjærligheten krever en konkret handlende person, et elskende subjekt. Mye glede og fortvilelse kan høre med i kjærligheten. Den kan fullstendig gjennomryste et menneske følelsesmessig eller gjøre henne himmelsk lykkelig. Kjærligheten har alltid et følelsesmessig innslag, men den går utover følelsene. Den har potensial til å påvirke hele vårt nettverk av menneskelige relasjoner."

Etter Jeanronds foredrag setter vi som vanlig av rikelig tid til samtale.

BOK PÅ FLERE SPRÅK: Werner Jeanronds Kärlekens teologi finnes oversatt til engelsk og svensk.

Velkommen til seminar m. Werner Jeanrond

Tid og sted: Lørdag 16. april kl. 11, Lovisenberg menighetshus, Lovisenberggaten 4, 0456 Oslo

Påmelding: E-post til seminar@ogsavierkirken.no, eller ring telefon 22 61 56 50.

Deltakeravgift: kr 200. (Inkluderer enkel lunsj og delvis dekning av utgifter til leie og reiseutgifter for foredragsholder.)

Slik kommer du til Lovisenberg: Buss 37, gå av på holdeplass "Lovisenberg", eller buss 20, gå av på holdeplass "Fayes gate".

Om Werner Jeanrond på Internett: På bokmessen i Göteborg i vår gjorde den svenske Kyrkans tidning et filmopptak av en samtale hvor Jeanrond deltok. Det er meget severdig og finnes på: sb-kyrkanstidning.abcdn.net/apps/streamingbo/laget/html/default.html.

Her ligger tittel på ulike filmer til høyre på siden, og så bruker man piltastene nedover og oppover til man finner Werner Jeanrond.

På Glasgow University sin hjemmeside finnes en liten presentasjon av Jeanrond og noen av hans publikasjoner, se: gla.ac.uk/departments/theology/staff/wernerjeanrond/

James Alison på lydfil

På seminaret i mars snakket James Alison til oss i bilder. Det første bildet handlet om den rike restauranteieren som inviterte sine aristokratiske venner til bankett i restauranten. Tjenerne og kelnerne levde sitt eget liv, men de aristokratiske vennene gledet seg over måltidet uten å bry seg noe særlig om dem.

Første del av foredraget som handler om dette bildet, er nå lagt ut på lydfil på OVEKs hjemmeside ogsavierkirken.no. Opptaket ble gjort på seminaret av Krister Janzon.

Varför en absolut sexuallära, men en kontextualiserad sociallära?

Av Tina Beattie

Benedictus XVI förankrar kyrkans sociallära i den moderna världen men hans uppfattning om sexualetiken tar föga hänsyn till det liv vi lever i dag. Han har en idealiserad syn på familjelivet. I dag krävs det en realistisk teologi om äktenskap, sexualitet och föräldraskap.

Vid en generalaudiens för en tid sedan yttrade påven Benedictus XVI om Thomas av Aquino att denne "ger oss en bred och förtröstansfull syn på det mänskliga förnuftet". Det är ett intressant påstående av en påve vars teologi snarare verkar vara mer augustinsk än thomistisk.

Det finns en misstänksam ton som löper som en röd tråd genom påven Benedictus upprepade varningar för de fördärliga effekterna av den relativism som finns i det moderna samhället och i hans förkärlek för auktoritativa och absoluta ställningstaganden i moraliska frågor och doktriner även eller speciellt när dessa riktar sig mot den rådande kulturen. Det var uppenbart under de år då han, som kardinal Ratzinger, var ordförande för Troskongregationen och det har också kännetecknat hans påvliga utövande av läroämbetet.

Men det skulle ändå kunna föra vilse att alltför mycket hävda en klar skillnad mellan en augustinsk pessimism och en thomistisk optimism, ty tillsammans är de mörker och ljus, *contemptus mundi* och *amor mundi* som skänker ett ljusdunkelt mönster åt katolsk teologi med dess eviga teman om nåd och synd, frälsning och alienation, hopp och fördömelse.

Det är förvisso sant att påven Benedictus är dyster i sin utvärdering av modern liberalism, men det han i stället förespråkar är en återgång till en mer integrerande förståelse av människan med en dualistisk oskiljaktighet i kropp–själ; medveten om att skapelsen är god och att människorna är utrustade med förnuftets förmåga och kallade att leva i

I oktober 2009 hade Akademiet Også vi er kirken besøk av Tina Beattie som gjennomgikk pave Benedicts encyklika Caritas in Veritate med oss. Her følger en ny artikkel av henne hvor hun sammenligner kirkens sosiallære med dens seksuallære. Vi har fått tillatelse fra det svenske tidsskriftet Signum til å bruke deres oversettelse til svensk.

gemenskap med varandra och med det mål som utgörs av en fullkomlig glädje tillsammans med Gud.

Om vi söker oss bortom våra aktuella kriser måste vi återupptäcka ett etos som är koncentrerat på människovärdet och på Guds uthålliga kärlek som flödar över hela skapelsen och som erbjuder en ymnig generositet. Sådana distinkt thomistiska teman framgick klart i encyklikan *Caritas in veritate* från år 2009, men de kan också ofta återfinnas i hans författarskap i övrigt.

Vid ett möte 1984 med biskopar och moralteologer identifierade den dåvarande kardinal Ratzinger tre källor som är nödvändiga för moralteologin – den objektivitet

som härrör från en förnuftig reflektion över fakta, den tradition som härrör från den katolska trons gemensamma historia och samvetet som härrör från individens subjektiva medvetande. Tillsammans måste alla dessa tre studeras och uppfattas i ljuset av uppenbarelsen, som hjälper oss att urskilja den gudomliga viljan, när vi fattar våra moraliska beslut. Han avfärdade också en av upplysningens ståndpunkter som reducerar kristendomen till primärt en fråga om moral och han påminde sin publik om att "för en kristen är moral det samma som att vara likformad med Jesus". Detta är den ram inom vilken vi måste närma oss den nuvarande påvens tänkande i frågor om personlig moral och mänsklig sexualitet.

För många av oss, som tog emot påvevalet med en viss oro, var påven Benedictus första encyklika, *Deus caritas est*, en glad överraskning. Det var ett dokument präglad av försoning och inspiration, som positivt

nalkades frågor om längtan och inkarnation och som betonade *eros* (den erotiska eller "uppåtstigande" kärleken) lika väl som *agape* (den osjälviska eller "nedstigande" kärleken) i förhållandet mellan mänskligheten och Gud. Genom att väva samman *eros*, *agape*, *philia* och *caritas* erbjuder encyklikan en mångfacetterad vision med de olika erfarenheter av mänsklig kärlek och de personliga, sociala och sakramentala slag av kärlek som kommer till uttryck i Guds allt övergripande kärlek. Likväl röjer den första encyklikan också något av den spänning som löper som en röd tråd genom påven Benedictus tänkande.

Prosan når sin mest lysande elokvens i de lärda akademiska reflektionerna om filosofi, teologi och mystik och i beskrivningen av hur den äktenskapliga kärleken uttrycker den sakramentala relationen mellan Kristus och kyrkan. Stilen blir lite mer ansträngd och försiktig när den rör frågor om social rättvisa under rubriken "*caritas*" – något som kanske inte är så förvånande med tanke på kardinal Ratzingers utdragna strider mot det han uppfattat som vrångbilder som befrielsesteologin och freds- och rättviserörelser infört i den efterkonciliära kyrkan.

De spänningarna är också uppenbara i *Caritas in veritate* som blev mycket lovordad för sin kritik av den globala ekonomin och sitt sätt att gripa sig an frågor mer inriktade mot människan, vilka förordade kärlek och värdighet framför profit och rikedom. Den encyklikan lovsjunger sammankopplingen av den kyrkliga socialläran med moralläran och hänvisar till "det starka bandet mellan livsetik och socialetik". Genom att citera *Humanae vitae* (Paulus VI:s encyklika från 1968 som återupprepar kyrkans motstånd mot artificiell barnbegränsning) innesluter den frågor om äktenskap, sexualitet och familj, i kyrkans sociala syn på en rättvis värld, en värld som i sin tur ingår i en kontext som omfattar omsorg och respekt för den naturliga miljön.

Caritas in veritate tecknar en övertygande bild av hur begreppet "integrerad mänsklig

utveckling" kräver samverkan mellan privat och offentligt, familj och samhälle, kultur och natur, om vi ska lyckas leva ett mänskligt liv i dess fulla bemärkelse. Enligt katolsk uppfattning om skapelsen och den naturliga lagen härrör vår förmåga till dygd och lycka från vår förmåga att göra en förnuftig reflektion om allt i det materiella universum som förlänats Guds kärlek. Varje individs välgång är oskiljaktig från det som är till gagn för helheten. Utifrån detta perspektiv är det missledande, att, som den moderna liberalismen gör, hävda att vår sexualitet på något sätt kan privatiseras och undantas från vårt liv i övrigt.

ENGASJERT: Tina Beattie under hennes forelesning på OVEKs seminar høsten 2009. Foto: Krister Janzon

Kyrkans lära har under senare år pläderat för en personalistisk inställning till etiken som kännetecknats av mycket visdom och skarpsinne. Men ibland är den i högsta grad romantiserad, mer trånande på ett önsketänkande sätt än vis kanske, och alltför mycket knuten till speciella kulturella mönster för att kunna undersöka de kreativa rikedomarna inom den katolska traditionen och utveckla en dialog med den sekulära världen om de neuralgiska frågorna om

sexualitet och familj. Svårigheten ligger inte i att få kyrkans sexuallära att stämma överens med socialläran, utan i de olika sätten som dessa presenteras på. Den amerikanska teologen Charles Curran har, som jag tror, visat på just detta problem.

Curran hävdar att det finns två metodologiska modeller som man arbetar efter i den katolska undervisningen efter Andra Vatikankonciliet. När det rör kyrkans sociallära erkänner man samhällets kontextuella och historiska karaktär; sålunda har de dokument som rör socialläran en dynamisk förmåga att engagera sig i och reagera positivt på utmaningarna i en föränderlig värld. Men i frågor som rör sexualiteten förblir kyrkan rotad i en ahistorisk absolutistisk attityd som eftersträvar att vidmakthålla eviga universella sanningar om meningen och syftet med människans sexualitet, på ett sätt som går emot föränderliga samhälleliga värden.

Om vi tillämpar Currans teori på ett dokument som *Caritas in veritate* finner vi en

samhällelig och ekonomisk analys med en nyanserad förmåga att befatta sig med moderna värderingar. Moderna påvar riktar sig inte till en medeltida uppfattning om samhället när man behandlar samtida sociala frågor. Men när det handlar om sexualetik fastslår *Caritas in veritate* vikten av sex inom äktenskapet, fortplantning och familjeliv utan hänsyn till kontext och på ett väldigt abstrakt sätt. Encyklikan tillstår inte att det naturnödvändiga förhållandet mellan livets etik och socialiteten innebär att äktenskapet och familjen är lika sårbara inför våld och missbruk i relationer som samhället i övrigt.

Som en lösning presenterar *Caritas in veritate* en idealiserad bild av ett familjeliv som om detta vore ett motgift eller en tillflykt undan det onda i samhället utan att ta fasta på att familjen inte bara har del i välfärden utan också i de lidande och missförhållanden som finns i det samhälle som den tillhör. Ett exempel är den glättade synen på fortplantningen i encyklikan, där ingen hänsyn tas till den omfattande mödradödlighet och den reproduktiva hälsan, som är de stora utmaningarna när det gäller fattigdomsbekämpning, och det är en allvarlig underlåtenhet i ett dokument som ger sig ut för att behandla ekonomisk rättvisa. Vi är fortfarande i stort behov av en realistisk teologi om äktenskap, sexualitet och föräldraskap med ett erkännande av att tillförlitliga preventivmetoder för många katolska par i dag är förutsättningen för ett självutgivande samliv och ett ansvarigt föräldraskap. Ingetdera av detta innebär att man förnekar äktenskapets betydelse, förtjänsten med föräldraskap och behovet av stabila och kärleksfulla hem för det uppväxande släktet, men vi måste också inse att relationerna inom familjen återspeglar föränderliga kulturella och historiska normer. Så är till exempel den moderna kärnfamiljen med sin privata sociala livssyn och sina höga krav på konsumtion en produkt av den kapitalistiska moderniteten. Den har föga likhet med feodala familjer i medeltidens katolska miljöer och än mindre med den ovanliga familj bestående av en jungfrumoder, hennes gudomliga son och hennes lydige make ur vilken historien om vår tro har sitt ursprung.

Det finns inget inneboende heligt med den moderna västvärldens familj. Den heliga familjen är nog alla familjekonstellationer i vilken vuxna relationer präglade av engagemang, kärlek och respekt utgör en miljö inom vilken sårbarhet och beroende kan få välkomnande utrymme och näring. Det är därför monastiska kommuniter alltid har betraktat sig som en annorlunda familjemodell.

Därför berör en aspekt av påven Benedictus undervisning, som är mogen för ytterligare diskussion, hans uppfattning om familjen inklusive sexualitetens betydelse i förhållande till kärlek och äktenskap. Detta i sin tur inbjuder till reflektioner över de bidrag som

kvinnor skulle kunna tillföra kyrkans tänkande.

I mycket av Johannes Paulus II:s undervisning, inklusive hans så kallade *pro-life*-encyklika *Evangelium vitae*, gör han klart – att eftersom kyrkans undervisning inte är förhandlingsbar i vissa speciella moraliskt absoluta frågor som till exempel abort och preventivmedel – att han också förstod de komplexa dilemman och orättvisor som

kvinnor ställs inför. Gång efter annan försökte han ta upp kvinnornas särskilda bekymmer och han efterlyste en "ny feminism" som skulle ta itu med de historiska orättfärdigheter som kvinnor lidit och tillföra en mer omhändertagande etisk grundsyn till det moderna samhällets maskulina värdeskala, men sist och slutligen åstadkom han inga signifikanta institutionella förändringar som kunde ha gjort kvinnor mer röststarka i kyrkan.

Påven Benedictus har hitintills åstadkommit föga för att fortsätta sin föregångares arbete på detta område. Hans insats tycks mer fokuserad på att försvara kyrkan mot feminismens hot och genusteori än att bereda mark för dialog med kvinnorna. Ett exempel på det härrör från år 2004 när Troskongregationen publicerade ett brev till biskoparna undertecknat kardinal Ratzinger. Det hade rubriken "Om samarbete mellan män och kvinnor i kyrkan och världen". Brevet innehåller en negativ tolkning av feminismen och dess huvudsyfte tycks ha varit att göra biskoparna uppmärksamma på det hot som

genusteorin innebär för kyrkans uppfattning om den mänskliga sexualiteten.

Ämnet återkommer i ett budskap till den diplomatiska kåren 2010 där påven förkastade teorier som förnekar principiella skillnader mellan könen och på ett passionerat sätt hävdade att vår reaktion på miljökrisen kräver en omfattande förändring av värden inklusive omsorgen om en "humanekologi".

Termen "genusteori" är kanske obekant för en icke-amerikansk läsekrets som befinner sig utanför den esoteriska värld som den akademiska postmodernismen utgör. Men det är en inflytelserik och stridslysten idé inom amerikansk sexualpolitik – och det som sker i USA med sin stora andel katoliker av befolkningen har ett avsevärt inflytande i Vatikanen. Genusteorin har blivit mycket modern bland de liberala intellektuella i USA och lika fruktad av den konservativa kristna högern. Den pläderar för en befrielse från sexuella identiteter och varje krav på biologisk heterosexualitet. Syftet är att uppbära en stor mångfald av iscensättandet av könsidentiteter som ett slags politiskt motstånd mot status quo.

Det är inte så svårt att förstå varför genusteorin är ett hot mot den moderna kyrkans uppfattning om människans sexualitet som ju till sitt väsen är maskulin och feminin, även om det språk som brukades i förmodern tid inom andaktsövningar och mystik umgås fritt med maskulina och feminina identiteter för att beskriva relationen mellan själen och Gud. Även moderna påvar, inklusive påven Benedictus, hänvisar till kvinnlighet, inte som en speciell karaktäristik av det kvinnliga, utan som en gemensam karaktäristik för män och kvinnor i relationen till Gud, så gränserna för könsskillnaderna är mer flytande inom katolskt tänkande än de konservativa vågar tillstå. Men de som verkligen vill begripa påven Benedictus oro inför dessa frågor måste vara medvetna om att han inte syftar på homosexualitet i sig när det gäller sådana utsagor utan på en mer subversiv och radikal typ av sexualpolitik.

Men icke desto mindre framstår frågan om homosexualitet helt klart av högsta intresse för honom; både som kardinal Ratzinger och som

påven Benedictus har han motstått varje försök att införliva homosexuell kärlek med kyrkans uppfattning om människans sexualitet. I sitt brev år 1986 till biskoparna "Om själavården för homosexuella personer" kritiserar kardinal Ratzinger tolkningen av ett tidigare dokument från Troskongregationen från år 1975, "Deklaration om speciella frågor rörande sexualetiken", för att ha varit "alltför välvillig". Samtidigt som han väddar om att särskild pastoral omsorg ska tillkomma dem som har en homosexuell läggning, vilket i sig inte är någon synd, beskriver han homosexualitet som "en objektiv brist" med "en starkare eller svagare tendens mot ett inneboende ont".

Han insisterar på att homosexuella handlingar alltid är omoraliska och att de är "i grund och botten ren njutningslystnad" därför att de inte kan överföra liv. Givetvis så kan med denna logik alla infertila par som har sex anklagas på samma sätt, men kyrkan har under det senaste århundradet nått fram till en positiv inställning till den äktenskapliga sexuella kärleken även om det finns naturliga hinder för

fortplantning. För vissa moralteologer underminerar detta logiken i läroämbetets motstånd mot homosexuella relationer.

Bland de bibliska texter som kardinal Ratzinger uppbådar för att stödja sitt argument mot homosexualitet tar han upp berättelsen om Sodom i Första Mosebok 19, fastän bibel-exegeterna i dag i stor omfattning är överens om att denna text inte handlar om homosexualitet utan om den synd som ogästvänlighet mot främlingar är. I själva verket är frågan om homosexualitet i Bibeln föremål för en intensiv vetenskaplig debatt, särskilt med tanke på att själva idén om homosexualitet som en personlig läggning är ett modernt begrepp.

De bibliska författarna har inget ord för "homosexualitet" men skulle ha uppfattat samkönad sex inom ett vidare begrepp av omoraliska sexuella aktiviteter snarare än i samband med trofasta och engagerade relationer.

I alla dessa frågor skulle många katolska teologer hävda att den katolska teologiska

...kyrkan har under det senaste århundradet nått fram till en positiv inställning till den äktenskapliga sexuella kärleken även om det finns naturliga hinder för fortplantning. För vissa moralteologer underminerar detta logiken i läroämbetets motstånd mot homosexuella relationer.

traditionen, med sina rötter i Skriften och i den naturliga lagen, räcker för att omvärdera kyrkans ståndpunkt och leda hennes morallära mer i linje med sociallärans inriktning. Det är inte troligt att påven Benedictus kommer att bli den som genomför en sådan radikal förändring, trots att krisen till följd av pedofilskandalerna kräver en ingående granskning inte bara av kyrkans institutioner och strukturer utan av hela den teologiska förståelsen av sexualiteten som gjort det möjligt att den sexuella kroppen blivit så omtvistad, missbrukad och belastad i den katolska traditionen. Men inte desto mindre måste de av oss som hoppas på en mer principiell förändring sätta värde på de guldgruv som finns i påven Benedictus undervisning, som utan tvivel kommer att forma den framtida synen inom kyrkan.

Hans hävdande av det oskiljaktiga sambandet mellan sexualitet, social rättvisa och omsorg om Guds skapelse är en rik tillgång, som kan förmå utveckla ett mer harmoniskt och kreativt sätt att nalkas de frågor som rör förhållandet människor emellan och förhållandet till den övriga naturen. Begreppet "humanekologi" inbjuder oss att reflektera över vad det betyder att vara delaktig i den naturliga, skapade världen, att inte uppfatta oss själva som en art som står över och mot naturen utan som en art som kan inse den nåd som ligger i själva den egna existensen genom förmågan att förnuftigt reflektera över den nåd som Guds skapelse är.

Varningarna för relativism påminner oss om att vår mänskliga autonomi inte är obegränsad utan bunden till vårt kroppsliga och emotionella beroende av och sårbarhet gentemot andra, och att detta kräver av oss att vi samfällt ska sträva efter att finna gemensamma värderingar och principer som vi kan leva efter.

Detta är välgrundade principer för att utveckla en livsetik som förmår gå in i en dialog med den moderna kulturen, som kan leda till en ömsesidig förvandling. Det kräver förtroende och hederlighet från båda håll. Bara på så sätt kan vi förstå vad det betyder att leva som ansvarsfulla och lyhörda skapade varelser som fått en frihet som gör oss till en unik men farlig art i en underbar men hotad värld.

Tina Beattie er professor i katolske studier ved Roehampton University, London. Artikkelen sto opprinnelig i *The Tablet* 7. august 2010. Den ble oversatt til svensk av Anna Maria Hodacs og publisert i Signum nr. 7/2010.

Nyere kirkehistorie

I *Tidsskrift for Teologi og Kirke* nr. 04.10 har Ola Tjørhom en interessant artikkel med tittelen "Mer katolsk enn paven? Antimoderne katolsk konservatisme på frammarsj". Her retter han et kritisk søkelys på noen viktige utviklingslinjer i kirkens forhold til moderniteten fra tiden for Det første vatikankonsil og fram til i dag. Artikkelen finnes på www.idunn.no.

★

Katolsk i Morgenbladet

Kulturavisa Morgenbladet har ved flere anledninger hatt artikler og innlegg om Den katolske kirke. I februar har avisa i tre uker på rad hatt interessante og nyanserte artikler om kirken. Kari Børresen og Ola Tjørhom var blant dem som kom tydelig til orde. Religionen er ikke død! Og den er definitivt til stede i vår medievirkelighet. Vi siterer noen klipp fra Lars Roar Langslets debattinnlegg, "Kirken er ikke en interesseorganisasjon", i Morgenbladet 25. februar:

"Professor Ola Tjørhoms bekymring over utviklingen i Den katolske kirke (Morgenbladet 11. februar) gir grunn til ettertanke. Eller som biskop Eidsvig sier (men med mer generell adresse): "Det ville være dumt ikke å ta det alvorlig."

Også for meg ble Johannes XXIII's karismatiske personlighet, og den vårløsning som kom med 2. Vatikankonsil, en avgjørende erfaring, som drev meg til omsider å bli katolikk. Det har jeg aldri angret. Men også jeg er – som Tjørhom – urolig for at den kirkepolitiske pendelen siden har svingt ganske langt til høyre, og at konsilet er kommet i skyggen.

På den annen side: Det er opplagt betydelig større rom for indrekirkelig debatt i dag enn det var før konsilet. ... Men det er Kari Børresen, langt mer kirkekritisk enn Tjørhom, som peker på det viktigste poeng, når hun skjeller mellom det hun kaller "Vatikan-katolisismen", og "Kirken som de helliges samfunn" – den "kommer selvsagt uansett til å bestå". ... Ganske visst fremtrer Kirken også som en meget synlig institusjon, med sitt hierarki og sine "medlemmer". I den to tusenårige historie vi kan overskue, er Kirken den eneste institusjonen som har overlevd. Alt menneskeverk forgår, men Kirken består – fordi den lever og får kraft i en annen dimensjon, som 'de helliges samfunn'".

USA:**Katolske latinamerikanere versus protestantiske med hensyn til homofili**

Antallet katolikker I USA holder seg nokså jevnt, men dette skyldes først og fremst den store innvandringen av latinamerikanere. Lenge har man trodd at dette ville bidra å gjøre kirken mer konservativ. En undersøkelse utført av det anerkjente Public Religion Research Institute i 2010, tyder på at dette ikke behøver å være riktig.

Undersøkelsen ble utført i California. Her viste det seg at katolske latinoer var vesentlig mer liberale enn protestantiske latinoer. For eksempel svarte 57 % av katolikkene at de var for legalisering av homofile ekteskap, mens bare 22 % av protestantene hadde denne holdningen. Siden 31 % av innbyggerne i California er katolikker, og siden 40-50 % av disse er latinoer, innebærer det at katolikker bidrar til å styrke en trend i retning av større aksept for homofiles rettigheter i denne delstaten.

Men det er ikke sikkert at dette fenomenet passer inn i skjemaet konservativ - liberal. Flere som har kommentert undersøkelsen, framhever at de katolske latinoenes holdning til homofili sannsynligvis ikke handler om en teoretisk begrunnet uenighet med kirkens hierarki. Det er mer trolig at den henger sammen med deres sosiokulturelle livsform og praktiske erfaringer.

Familien først

Latinamerikanerne tar med seg sin sterke familiefølelse når de flytter til USA: Selv om 33 % av alle latinske hjem er en-forelder-familier, så er familie- og storfamiliefølelsen sterk. Barna blir holdt tett sammen med familien. Og det er grunn til å tro at de fleste familier får høre om homofili gjennom sine barn ved frokostbordet og andre måltider og at de foretar sine bedømmelser ut fra samtaler i familien

mer enn ut fra abstrakte uttalelser fra kirkelederne.

Katolske fellesskapsverdier versus protestantisk individuell tro

Katolisismen er en fellesskaps religion hvor dåp, nattverd, konfirmasjon og ekteskap danner rammer om livet. Katolikker erfarer sitt moralske liv gjennom deltakelse i sakramentene. Latinerne har i tillegg felles feiring av Vår Frue av Guadalupe og en rekke andre fester og markeringer. Protestantiske latinoer tenderer mer mot en individuell personlig tro og moral, Det handler om å ta i mot Jesus som min Herre og Frelser. De tenderer mot å prioritere en personlig tro og moral mens katolikkene orienterer seg mer mot rettferdighet og handling.

Latinsk katolsk toleranse versus protestantisk fundamentalistisk tenkning

Katolikker tenderer mot å akseptere kompleksitet og tvetydighet i moralske vurderinger, fordi katolisismen verken er fundamentalistisk eller bokstavtro i forhold til Bibelen. Katolikker vil lettere foreta avveininger av slike faktorer som Bibelen, kirkens lære og den sosiale virkelighet når de gjør sine bedømmelser. Og i USA lever latinske katolikker i en sosial kontekst hvor samvittighetsfrihet er en verdi som står sterkt.

Andre latinske land

Land som Argentina, Spania, Mexico City har legalisert homofile ekteskap. Det er interessant å se at katolisismen i disse landene har en slags dobbelhet preget av på den ene side konservative familieverdier og tradisjoner som kirken representerer, og på den andre side av en mer liberal holdning om at kirken ikke skal blande seg inn i politikk eller i menneskers privatliv. Da blir det naturlig å akseptere homofile som en del av den sosiale familien som er både katolsk, konservativ og liberal.

Flere kilder, men særlig en artikkel av Joseph M. Palacios

Noen må våke

Noen må våke i verdens natt,
Noen må tro i mørket,
Noen må være de svakes bror,
Gud, la din vilje skje på jord!
Hjelp oss å følge ditt bud.

Noen må bære en annens nød,
Noen må vise mildhet,
Noen må kjempe for andres rett,
Gud, la ditt rikes tegn bli sett!
Hjelp oss å følge ditt bud!

Herre, du våker i verdens natt,
Herre, du bor i mørket,
Herre du viser oss Kristi dag!
Selv under livets tyngste slag
Er vi hos deg, du vår Gud!
Amen, amen.

Svein Ellingsen

Annebeth Grundtvig Hansen 2011, www.annebethhansen.net

- En stor andel av katolske klerikale og prestestudenter er homofile

David Berger, en homofil teolog som har skrevet en bok ("Der heilige Schein") om sin erfaring som seniorteolog i den katolske kirke, snakker med Der Spiegel om homofobi og kirkens høyredreining.

- Herr Berger, De beskriver den katolske kirke som en homofob organisasjon. Hvorfor tok det Dem, som homofil teolog, så lenge å forlate Deres funksjoner i kirken?

- Fordi en slik avgang ikke er et spørsmål om dager. Allerede som barn ønsket jeg å bli prest, men da jeg gikk ut av gymnasiet var det blitt klart for meg at jeg ikke ville være i stand til å leve i sølibat.

- Og likevel ble De teolog?

- Ja, fordi kirkens tiltrekningskraft ikke ble borte for meg. Den tridentinske messen var det som fikk meg hektet. Da jeg var 17 var jeg hos Piusbrødrene i Niederbayern. Det jeg opplevde der, var en estetisk barokkdrøm med bladgull og kniplinger. Den var det umulig å gi slipp på. Først senere ble jeg klar over hva jeg hadde hatt med å gjøre, og drømmen lignet stadig mer på et mareritt.

- Hvorfor?

- Fordi mitt eget liv, mitt liv med en partner, ble i økende grad en motsetning til det som ble forkynt og forlangt av mine kirkelige omgivelser. Gjennom min entusiasme for den

tradisjonelle messen og for konservativ teologi, ble jeg i økende grad engasjert i konservative katolske nettverk av unge aristokrater, industriherrer og respekterte akademikere. De fordømte homofili fullstendig.

- Hvordan kom det til uttrykk?

- Jeg måtte stadig høre på inhumane synspunkter. For eksempel ble Hitler lovprist for å ha internert og myrdet homofile i konsentrasjonsleirer. Det kom til et punkt da jeg ikke lenger kunne ta imot mer ...

- ... etter at De og Deres karriere lenge hadde nytt godt av kontaktene med disse høyreorienterte kretsene.

- Den som vil gjøre seg håp om en karriere i den katolske kirke, i det minste etter at Benedikt XVI tiltrådte, må være anti-modernist. Jeg kritiserte den relativt progressive teologien og kirkepolitikken til Karl Rahner. Det var slik folk ble oppmerksomme på meg. Fordi jeg var ekspert på middelalderdenken Thomas Aquinas, ble jeg invitert av nærmest samtlige høyrekonservative grupper for å holde foredrag. Jeg var i kontakt med Sedevakantistene, Petrusbrødrene, Selskapet for vern av Tradisjonen, Familie og Eiendom, Una Voce, Opus Dei og Jesu og Maria tjenere.

- Hva foregikk på disse møtene?

Disse gruppene er svært forsiktige med hvem de inviterer. De møtes i eksklusive omgivelser, noen ganger i tidligere aristokratiske residenser eller i luksushoteller. Eldre menn røyker fete sigarer, drikker dyr rødvin og spiser godt. Det er en parallellverden, hvis innbyggere forsøker å trosse den moderne verden.

- Og hva diskuterer de?

- De snakker om en tenkt verdensomspennende jødisk konspirasjon eller hvordan de kan holde likestillingsforkjempere, frimurere og homofile borte fra kirken. I mange år var det "herrekvelder" i Düsseldorf, organisert av en skatterådgiver. Disse ble etter hvert sentrum for et høyreorientert katolsk nettverk. På et av møtene, som regelmessig ble besøkt av høytstående klerikale, ble en pensjonert universitetsprofessor sittende ved min side. Han raste mot homoparadene på Christopher Street Day: "I stedet for å stå i en

krok og skamme seg og holde kjeft, er de ute og geberder seg som ville svin!”

- Hvorfor vendte De ikke kirken ryggen på det stadium?

- Mange homofile er tiltrukket av det strenge mannlige hierarkiet i katolske ritualer. Blant de klerikale oppdaget jeg en ytterst feminin opptreden, av det slaget jeg kjente godt fra visse homofile sammenhenger. De kaller hverandre ved kvinnenavn og er opptatt av klerikale antrekk i alle slags farger. Bare tenk på kallenavnene biskop Walter Mixa (som nylig gikk av etter anklager om vold og finansielle uregelmessigheter) og hans husholdervenn gav hverandre: "Hasi" eller "hare", og "Monsti", kortform av monsignore.

- Har De noen gang hatt inntrykk av at Deres homofili har vært til hjelp i karrieren?

- I klerikale kretser ble jeg stadig vist ved umiskjennelige blikk, omfavnelser, armstrykinger og unaturlig lange, dvelende håndtrykk at det var mer enn bare mine arbeider som ble satt pris på. Det faktum at mange av disse prelatene selv hadde homofile "tendenser" har helt klar gjort dem mer villige til å hjelpe meg med å oppnå posisjoner.

- Og disse herrene var ikke homofobe?

- Motsetningen mellom en delvis åpenbar homofil legning og homofobe ytringer er en måte for kirkens folk å hankses med sin egen, vanligvis undertrykte "tendens".

- Det må De forklare nærmere?

- Det er overtydelig at de som gir etter for sine lyster, blir heftig fordømt av de som smertefullt undertrykker slike følelser hos seg selv. I løpet av mitt eget samarbeid med klerikale, ble noe jeg tidligere hadde benektet helt klart for meg: Den mest hatske homofobi i den katolske kirke kommer fra homofile klerikale som desperat forsøker å undertrykke sin egen seksualitet.

- Fikk De føle dette presset selv?

- Jeg var redaktør for tidsskriftet "Theologisches" og ble kalt inn på teppet til våre sponsorer hvis et eneste antydningssvis liberalt synspunkt kom på trykk. Folk fra Opus Dei var alltid der for å sjekke. De sa jeg ikke hadde lov til å bruke uttrykket "livsledsager", - i stedet skulle vedkommende betegnes som "utuktspartner". Homoseksualitet var for nøytralt, sa de. En måtte referere til den som "unaturlig utukt".

- Hva var det som utløste din avgang?

- Opptredenen til biskopen av Essen, Franz-Josef Overbeck, på Anne Will (et kjent talkshow på søndag kveld, sendt på almenkringkasteren ARD), der han betegnet homoseksualitet som unaturlig og syndig i en debatt om seksuelt misbruk.

- Ble det da klart for Dem at De for lenge hadde vært en del av kirken?

- I stedet for å stå opp for mine og min partners rettigheter, støttet jeg anti-demokratiske og anti-liberale grupper som kjemper mot disse rettighetene – og hvor noen drømmer om en fundamentalistisk religiøs katolsk stat eller seriøst går inn for et katolsk jihad. Jeg deltok i denne leken med ilden og ble naivt forferdet da hele huset sto i full fyr. Det beklager jeg dypt.

- Det høres ut som om Deres bok er et skriftemål. Men Deres tidligere kolleger er ikke villige til å gi Dem absolusjon.

- En anerkjent teolog, lojal overfor paven, formulerte det helt klart: Han sa jeg fikk sjansen til diskret å distansere meg fra "miljøet". Jeg ble tilbudt muligheten til å fortsette i dette hykleriet og fortsette å klatre opp karrierestigen. Fordi jeg ikke ønsket å være en del av denne kirkelige "krisehåndteringen", ble jeg beskyldt for "skamløst å oppsøke offentlighetens rampelys".

- Hvilken effekt håper De boken vil ha? Jeg håper at kirken endelig vil ta et oppgjør med temaet homofobi. Den må innse at en stor del av det katolske hierarki og pretestudenter i Europa og De forente stater er homofile.

- Er det virkelig mulig å anvende Deres erfaringer fra marginale høyreorienterte grupper på hele kirken?

- Helt siden rehabiliteringen av Piusbrødrene, med en Holocaustfornekter blant sine ledere, er det blitt tydelig hvilken innflytelse ekstremt konservative kretser har oppnådd på bare få år. Synspunktene som en gang ble diskret utvekslet på "herrekveldene" eller på aviser og tidsskrifters redaksjonsmøter, er nå av ledende klerikale blitt erklært som en del av den rådende katolske lære.

- Hvor tror De denne utviklingen vil føre hen?

- Frykten for verden, for et bortskjemt og gudløst sekulært samfunn, som den katolske kirke vil distansere seg fra og bygge seg et bolverk mot, vil føre til isolasjon. Det er ikke mye å spore av den åpne ånden og følelsen av fornyelse som sprang ut fra Det annet vatikankonsil. For å kunne forsvare seg er Vatikanet i økende grad avhengig av reaksjonære tropper. Det står skulder mot skulder sammen med evangelister, bibelske fundamentalister og ytterst reaksjonære krefter. Med en fundamentalistisk parallell verden vil folkets kirke bli gjort til en sekt.

Intervju ved Anna Loll og Peter Wensierski
(Der Spiegel 47/2010). Oversettelse: Aasmund R. Vik

Pave og president

Av Anne Helene Utgaard

Nordøst i Ecuador ligger provinsen Sucumbíos. Den strekker seg fra Andesfjellene i vest til jungelen og grensen til Peru i øst. I nord grenser provinsen til Colombia. Fra Andesfjellene og østover renner elva Aguarico som etter hvert renner ut i Napo, en av bielvene til Amazonas. De knapt 150 000 innbyggerne er dels mestiser og dels indianere. Landskapet er frodig og rikt på både plante- og dyreliv, og her finnes olje. Det har ført til mye forurensing og lite velstand for befolkningen. Der føres for tiden en rettssak mot et amerikansk oljeselskap for å få en milliarderstatning for noen av skadene de er blitt påført. Kanskje er det erfaringene med oljen som har gjort folket ekstra bevisste på hva de vil.

Karmelitter har hatt ansvar for å drive det kirkelige arbeidet i provinsen. Kirken står sterkt til tross for en økende bevissthet og misnøye, særlig blant indianere i hele Latin-Amerika, med at de ble tvangskristnet av spanjolene og slik mistet det de omtaler som sin autentiske religion. Karmelittene ledet menighetene på en enkel og tillitsfull måte. Idealet var å leve så nær idealene fra Det nye testamentet og urkirken som mulig. Og menighetene har vært preget av høyt aktivitetsnivå blant gammel og ung, kvinner og menn. Det evangeliske og pastorale aspekt ved kirkens liv har blitt ivarettatt samtidig som de troende har vist stort samfunnsengasjement. Men noe skjedde i november 2010.

Evangeliets herolder er en katolsk legmannsorganisasjon som ble opprettet og godkjent av pave Johannes Paul II i 2001. Heroldene har tre hjørnesteiner i sitt arbeid: Tilbedelse av Jesus i eukaristien, Mariafromhet og hengivenhet til paven. De kan i en tid med stor prestemangel og manglende rekruttering til presteseminarene, tilby paven lojale prester og andre tjenere.

Da karmelittenes leder i Sucumbíos gikk av etter oppnådd aldersgrense i 2010, sørget nuntius og et par av de ecuadorianske biskopene for at Heroldene ble sent til provinsen for å overta etter karmelittene. Dette kom som et sjokk på folket. De var glad i sin kirke og ønsket ikke noe av det som Heroldene

står for. De protesterte. De stengte kirkene. De hindret biskopprelaten og prestene i å feire messe. Det ble smertefulle konfrontasjoner i fire-fem måneder. I en liten by gikk over to og et halvt tusen mennesker i protesttog. Og om kveldene samlet de troende seg til bønn. Situasjonen ble uutholdelig. Det viste seg at en del mestiser var noe mer tilbøyelig til å godta situasjonen enn indianerne som stengte alle dører. Dyp splittelse utviklet seg. Saken nådde de nasjonale medier.

President Correa, som selv er praktiserende katolikk, grep inn i midten av mars. Han uttalte: "Vi ønsker ikke å ha noen unyttig konfrontasjon eller enda verre polemisere mot bispekonferansen eller Den katolske kirkes hierarki, men jeg må si til dem at den traktaten som regulerer forholdet mellom den sekulære ecuadorianske stat og Vatikanstaten, tillater oss å nedlegge veto mot enhver bispeutnevnelse. Denne muligheten har aldri vært benyttet, og må det ikke skje at vi blir tvunget til å benytte den nå. Men dersom man insisterer på den absurde fundamentalisme å bringe til vårt Amazon-område ordener som legger vekt på ritualer, fundamentalistisk moral og middelalderklær midt i jungelen, da må vi benytte oss av den makten som traktaten for modus vivendi gir oss!"

Paven ble orientert om saken. Vatikanet ønsket ikke noen skandaløs konflikt i Ecuador. Paven lyttet og handlet. I løpet av dager ble det utnevnt en ny biskop til Sucumbíos. Folket gleder seg over at de ble hørt, selv om de enda vet lite om den nye biskopen. Men de regner med at Heroldenes prester blir trukket ut av provinsen og at de kan beholde kirken slik de er glad i den og er hjemme i den.

Hendelsen i Ecuador er uvanlig på flere plan. Det er uvanlig at folket protesterer så kraftig mot hierarkiets beslutninger. Det er uvanlig at de faktisk blir hørt. Og det er ytterst uvanlig at en president har rett til, og benytter seg av sin rett til å mene noe om en bispeutnevnelse. Men noe lignende har skjedd. Da Teresa av Ávila fikk alvorlige problemer med sin biskop, var det kongen av Spania som grep inn og beskyttet henne mot biskopen!

Baby Johannessen 85 år

Baby er en ualminnelig våken, kunnskapsrik og engasjert person. Den 23. februar fylte hun 85 år. Vi gratulerer!

Det var Baby som tok initiativet til å starte *Også vi er Kirken – Norge*. Den alle steds nærværende og alltid engasjerte journalisten hadde på sine mange reiser i utlandet blitt kjent med reformbevegelser i Østerrike og Tyskland. Særlig i Østerrike hadde det på 90-tallet vært kriser og masseutmeldelser av kirken på grunn av sexskandaler og det som mange opplevde som en konservativ dreining i kirkens liv.

2, 5 millioner mennesker underskrev et opprop om fornyet tilslutning til Det annet vatikankonsil. Ut av denne aksjonen vokste bevegelsen *Wir Sind Kirche* først i Østerrike og Tyskland og senere i mer enn 20 land. Både legfolk, ordensfolk og prester sluttet seg til. Etter hvert ble det dannet et internasjonalt nettverk hvor de selvstendige nasjonale bevegelsene og organisasjonene kunne møtes og samtale om felles utfordringer.

Baby fulgte med i det som skjedde. Og hun visste at også i Norge var mange katolske kristne skuffet og bedrøvet over at kirken mer og mer syntes å snu ryggen til mye av det gode som Det annet vatikankonsil hadde ført til. Mange snakket om å forlate kirken.

I denne situasjonen var det at Baby så for seg at vi også i Norge trengte en bevegelse som *Wir Sind Kirche*. Da dukket det opp en til som tenkte i samme baner. Baby forteller:

"Fra England fikk jeg høre om at en Aasmund Vik hadde kontaktet dem om saken. Jeg kjente ikke ham så godt, men tok kontakt med ham. Og slik startet vel det hele - vi satt i ganske mange uker oppe i kafeteriaen på Nationaltheatret og diskuterte opplegget. Jeg var ganske streng på hva vårt forehavende skulle ende opp med, og stort sett var nok Aasmund enig. For det første: vi skulle få med oss erfarne i det kirkelige arbeid som hadde

tillit i sine menigheter - og som var fortrolig med kirkelige instanser osv... Vi arbeidet i flere måneder - det var nok jeg som satt ved roret - men Aasmund var grei å ha med som "makker". Vi klarte å komme frem til resultater vi begge kunne stå ved... vi skolerte oss selv via lederne som stiftet det hele i Østerrike og

Tyskland, og vi valgte dem vi sånn litt etter litt fikk med oss blant de solide trosfellene, med omhu. ... Jeg husker ikke hvor mange måneder vi holdt på - bl.a. tok det jo sin tid å finne den rette formålsparagrafen osv. ... Jeg er overbevist om at Aasmund og jeg klarte brasene - vi fikk startet opp på en briljant måte og med flotte støttepersoner. Alt dette er historie nå."

I dag er vi mange som er

Baby dypt takknemlig for at hun sammen med Aasmund og flere likesinnede fikk arbeidet fram OVEK. Flere av dem som ble med, har uttrykt at det reddet deres liv i kirken. Vi er også glade for at hun insisterte på at bevegelsen skulle hete *Også vi er kirken*. Det lille *Også* er viktig!

Baby har vært aktiv på så mange plan i kirken, ikke minst på det økumeniske området. Og hun har vært en flittig bidragsyter til det gode gamle tidsskriftet *St. Olav* hvor hun blant annet leverte solide bokanmeldelser. I alt hun har gjort har hun vært fylt av engasjement, glede og sterke meninger. Vi kan ikke nevne alle de områdene hvor hun har bidratt. Vi nøyer oss med å takke for hennes innsats i OVEK og ønsker henne til lykke med 85 innholdsrike år! Gratulerer! Og Guds velsignelse!

ahu

Også teologer ønsker fornyelse i kirken

Av Anne Helene Utgaard

Det begynte med åtte professorer i teologi ved noen tyske universiteter. De ønsket å si noe til sine biskoper om behovet for reformer i kirken.

Og de håpet å få med seg 50 kolleger som også ville underskrive oppropet. Det ble 143, det vil si over en tredel av alle universitetsansatte teologer i Tyskland, Østerrike og Sveits, som skrev under det såkalte memorandumet før det ble offentliggjort. Men det sluttet ikke der. Da initiativet ble kjent, viste det seg at mer enn dobbelt så mange ville være med. Det ble satt en frist for å melde seg som undertegner, og da fristen gikk ut, viste det seg at 307 teologer med tilknytning til universiteter og høyskoler i de tre landene hadde undertegnet oppropet.

Støtte til memorandumet

Men mange flere ville være med på å støtte teologenes bønn om fornyelse i kirken. Det tyske tidsskriftet Publik-Forum tok sammen med *Vi er kirke*-bevegelsene i Østerrike og Tyskland initiativ til å åpne en underskriftsliste til støtte for memorandumet. Her kan katolikker fra alle land skrive seg på og være med på å markere overfor kirkens ledelse at vi ønsker reformer.

Bakgrunn for memorandumet

Bakgrunnen for memorandumet er den krise som kirken befinner seg i. Det handler om alle pedofilisakene og mange biskopers mørklegging av disse, men det handler også om de maktstrukturer som har gjort overgrepene mulig. Samtidig sier professorene at de kjenner ansvar for å ta opp andre sider ved kirkens liv for at den ikke skal syke hen. Noe må gjøres, og det må gjøres nå, sier de. Og det er et poeng, for i 2010 vendte 80 000 katolikker i Østerrike og 50 000 i den tradisjonelt katolske tyske delstaten Bayern kirken ryggen.

Innholdet

Det er nødvendig med et oppbrudd i kirken, sier teologene, og nevner seks områder der det er behov for reformer for at kirken kan

gjenvinne sin troverdighet: **1.** nye strukturer for medvirkning, **2.** nye former for menighetsliv, **3.** endringer i kirkeretten, **4.** bedre vern for samvittighetsfriheten, **5.** forsoning og barmhjertighet i stedet for moralsk rigiditet, og **6.** et gudstjenesteliv som gir rom for de troendes erfaringer og kultur.

Hele manifestet kan leses på neste side. Her skal bare nevnes noen eksempler på konkrete forslag: Teologene vil styrke de synodale og lokale beslutningsprosesser. Det som angår alle skal besluttet av alle, sier de med henvisning til et gammelt ord. Blant annet bør de troende medvirke ved utnevning av nye prester og biskoper. Kirkens embete må tjene kirkens liv. Derfor må kvinner få adgang til vigslede tjenester. Kirkens høye aktelse for ekteskapet anfektes ikke, men dette betyr ikke at mennesker som velger å leve i kjærlighet i andre former, som homofile eller som gjengifte, bør utestenges.

Reaksjoner på memorandum

Den tyske bispekonferansen har ved sin sekretær tatt imot memorandumet på en positiv måte. De ser det som en invitasjon til dialog og vil gå inn i denne dialogen, selv om det påpekes at memorandumet innholder elementer som er i strid med kirkens lære. Fra konservativt hold i Tyskland blir oppropet skandalisert og det er startet en underskriftskampanje mot memorandumet. I Norge og Sverige har det ikke kommet noen kommentarer fra offisielt hold, men på noen katolske blogger i Norge har det fått negativ omtale. Det ser ut til at det er ønsket om å oppheve sølibatet samt muligheten for å åpne vigslede tjenester for kvinner som har vakt mest kritikk. De andre viktige forslagene til endringer blir knapt nevnt.

I OVEK er vi glade for memorandumet. Det bringer kanskje ikke inn så mye nytt. Disse synspunktene finnes i rikelig monn blant katolikker rundt om i hele verden, både blant legfolk, ordensfolk, prester og biskoper. Men det er viktig at det er teologer som er i stand til å begrunne sine synspunkter teologisk, som nå sier i fra. Det er også betydningsfullt at de henvender seg til sine biskoper som har mulighet for å bli hørt i Vatikanet. Videre er det av stor betydning at de ser på så mange ulike aspekter ved kirkens liv hvor det er behov for fornyelse. Og ikke minst er det gledelig at tusenvis av katolikker støtter teologenes opprop.

Oppfordring

Hittil har nesten 65 000 katolikker skrevet under på støtteerklæringen for oppropet. Det dreier seg om prester, teologer, biskoper, ordensfolk og legfolk. Foreløpig er de fleste fra Mellom- eller Nord-Europa. Det er fordi alt til nå har foregått på tysk. I disse dager åpnes også nettsider på engelsk og spansk og noen andre språk, muligens svensk, og dermed får langt flere mennesker mulighet til å skrive seg på. OVEK oppfordrer alle som lengter etter fornyelse i kirken til å støtte det tyske manifestet med sin underskrift. Det kan skje på flere måter:

De som ikke ønsker å bruke Internett, kan sende et brev med navn, adresse, telefon, yrke og eventuelt e-postadresse til Også vi er Kirken, Hallagerbakken 92 b, 12 56 Oslo, eller ringe leder på 22 61 56 50.

De som vil bruke Internett kan gå inn på <https://www.publik-forum.de/f4-cms/tpl/pufo/op/pufo-themensubsite/op/display.asp?cp=/pufo/Subsites/kirchenaufbruch-jetzt/Unterst-Formular/> og fylle ut skjemaet som kommer opp (på tysk).

Teologernas Memorandum

Kyrka 2011 : Ett nödvändigt uppbrott

Ett drygt år har gått sedan fall av prästers och ordensfolks sexuella övergrep på barn och ungdomar vid Canisius gymnasiet i Berlin offentliggjordes. Ett år följde som störtade den katolska kyrkan i Tyskland in i en kris utan motstycke. Den bild som idag framträder är splittrad: Mycket har påbörjats för att ge offren rätt, återställa rättvisan och komma åt orsakerna till missbruk, mörkande och dubbelmoral inom de egna leden. Bland många kristna i ansvarig ställning med och utan ämbete har – efter den första upprördheten – insikten vuxit sig stark om nödvändigheten av djupgående reformer. Ett anrop om öppen dialog om makt- och kommunikationsstruktur, om kyrklig ämbetsutformning, om de troendes delaktighet i ansvar, om moral och sexualitet har väckt förväntningar men också farhågor: Kommer vi kanske att missa sista chansen till uppbrott ur förlamning och resignation genom att vi förringar eller bara väntar ut krisen. Öron inför en öppen dialog utan några tabun kan te sig skrämmande för

många, särskilt inför ett förestående påvebesök. Men alternativet vore ännu värre: gravens tystnad, eftersom då de sista förhoppningarna tillintetgjorts.

Den djupa krisen i vår kyrka kräver att man aktualiserar även problem, som vid första anblicken inte är direkt kopplade med övergreppsskandalen och det mörkande som sedan årtionden förekommit. Som teologiprofessorer får vi inte längre tåga. Vi känner ansvar att bidra till en äkta ny början: år 2011 måste bli ett uppbrottets år för kyrkan. Förra året har fler än någonsin tidigare lämnat katolska kyrkan. De har "sagt upp sig" från kyrkan eller privatiserat sitt trosliv för att skydda det mot institutionen. Kyrkan måste förstå dessa tecken och lämna stelbenta strukturer för att återvinna ny livskraft och trovärdighet.

Förnyelse av kyrkliga strukturer kommer bara att lyckas genom att få mod till självkritik och acceptering av kritiska impulser – inklusive utifrån kommande. Inte genom att ängsligt avskärma sig från samhället.

Det här är en av lektionerna från förra året: Övergreppskrisen hade inte hanterats så handlingskraftigt utan allmänhetens kritiska medverkan. Bara genom öppen kommunikation kan kyrkan återvinna förtroende. Kyrkan kan bara bli trovärdig om hennes självbild och omvärldens bild av henne inte motsäger varandra.

Vi vänder oss till alla som ännu inte givit upp hoppet om en ny början inom kyrkan och som vill arbeta för detta. Vi tar fasta på de signaler till uppbrott och dialog som av en del biskopar framförts i tal, predikningar och intervjuer under de senaste månaderna. Kyrkan är inget självändamål. Hon har ett uppdrag att förkunna en befriande och älskande Gud i Jesus Kristus till alla människor. Detta kan kyrkan bara göra om hon själv är en plats och ett trovärdigt vittne för evangeliets frihetsbudskap. Hennes tal och handlande, hennes regler och strukturer – hela hennes umgänge med människor inom och utanför kyrkan – står under kravet att erkänna och främja människors frihet som Guds skapelse. Ovillkorlig respekt för varje mänsklig person, aktning för samvetets frihet, satsning på rätt och rättvisa, solidaritet med fattiga och förtryckta: det här är teologiskt grundläggande riktlinjer som uppstår ur kyrkans skyldighet mot evangeliet. Det är därigenom som kärleken till Gud och medmänniskan blir konkret.

Orientering mot det bibliska frihetsbudskapet innebär ett tvåfaldigt förhållande till det moderna samhället. I vissa avseenden är samhället kyrkans föregångare

när det gäller erkännandet av frihet, självbestämmande och den enskildes ansvar. Kyrkan kan – som andra Vatikankonciliet redan betonade – dra lärdom av detta. I andra avseenden är kritik utifrån evangeliets anda fundamentalt när det gäller det moderna samhället som t.ex. när människor bedöms enbart utifrån prestation, när ömsesidig solidaritet slås i kras eller när människans värdighet kränks.

Sammantaget gäller dock alltid: Evangeliets frihetsbudskap utgör måttstocken för en trovärdig kyrka, för hennes handlande och sociala utformning. De konkreta utmaningar som kyrkan måste ta itu med är på intet sätt nya. Trots detta kan det vara svårt att sja om framtida reformer. Den öppna dialogen om dessa frågor måste föras inom följande handlingsområden:

1. Struktur för delaktighet

Inom alla kyrkans områden är de troendes delaktighet ett prov på trovärdighet av Evangeliets frihetsbudskap. Utifrån den gamla rättsprincipen "Det som angår alla ska beslutas av alla" behövs mer synodala strukturer på alla kyrkans nivåer. De troende ska vara delaktiga vid tillsättningen av viktiga ämbetsbärare (biskop, kyrkoherde). Det som kan bestämmas lokalt ska bestämmas lokalt. Beslut måste vara transparenta.

2. Församling

Kristna församlingar ska vara platser där människor sinsemellan delar på andliga och materiella gåvor. Men för närvarande eroderar församlingslivet. Prästbristen gör att allt större förvaltningsområden konstrueras som

medför att det inte längre går att uppleva närhet och tillhörighet. Präster blir utbrända. De troende försvinner om de inte tilltros att få ta medansvar och bli delaktiga i demokratiska strukturer inom församlingens ledarskap. Kyrkoämbetet måste tjäna församlingens liv – inte tvärtom. Kyrkan behöver också gifta präster och kvinnor bland sina ämbetsbärare.

3. Rättskultur

Erkännandet av varje människas värdighet och frihet visar sig i att konflikter löses rättvist och med ömsesidig respekt. Det som kallas kyrkorätt lever bara upp till sitt namn om de troende i praktiken kan göra sin rätt gällande. Det brådskar att förbättra rättskydd och rättskultur inom kyrkan. Ett första steg är att bygga upp institutionella strukturer för ett rättsligt förvaltningssystem inom kyrkan.

4. Samvetsfrihet

Respekten för det individuella samvetet betyder att sätta tilltro till människors förmåga att fatta beslut och ta ansvar. Det är Kyrkans uppgift att stödja denna förmåga utan att för den skull slå över i förmynderi. För att tala klarspråk så gäller detta särskilt beträffande personliga levnadsbeslut

och individuella levnadsformer. Kyrkans högaktning av äktenskapet och det ogiftaståndet är inte något som ifrågasätts. Det betyder dock inte att människor ska uteslutas från att leva i kärlek, trohet och ömsesidig omsorg i samkönat partnerskap eller som omgifta efter skilsmässa.

5. Försoning

Solidaritet med syndare förutsätter att ta synder inom de egna leden på allvar. Självkräftfärdighet och moralisk rigiditet är inte klädsamt i kyrkan. Kyrkan kan inte predika försoning med Gud utan att först själv i sitt handlande skapa förutsättning för försoning med de som kyrkan står i skuld till genom våld, genom att förvägra rättsprövning, genom att snedvrida bibelns frihetsbudskap till en stelbent moral utan barmhärtighet.

6. Gudstjänst

Liturgin lever genom alla troendes aktiva delaktighet och i liturgin måste samtidens erfarenheter och uttrycksmedel gå att införliva. Gudstjänsten får inte fastna i traditionalism. Kulturell mångfald berikar gudstjänstlivet och går inte ihop med centralistiska tendenser till likriktning. Om Kyrkans budskap ska nå

fram till människor måste trosfirandet ta upp konkreta livssituationer.

Den påbörjade kyrkliga dialogprocessen kan leda till befrielse och uppbrott om alla deltagare är beredda att ta itu med brännande frågor. Det gäller att hitta lösningar i fritt och äkta utbyte av argument som i sin tur leder kyrkan ut ur hennes förlamande självupptagenhet.

Ingen rast och ro ska få följa på det senaste årets storm! I nuläget skulle det vara liktydigt med gravens tystnad. Rädsla har aldrig varit en bra rådgivare i kristider. Evangeliet uppfordrar alla kristna att med mod blicka in i framtiden – och som Petrus gå på vattnet och betänka Jesu ord: "Varför är ni så rädda? Är er tro så liten?"

Översättning Irène Nordgren / Sven Volk Jovinge

Tyskland

I januar tok framstående tyske politikere, blant annet presidenten i Bundestag, til orde for at Den katolske kirke må endre sitt krav om sølibat for prestene. Flere av politikerne kom fra Kristendemokratene, Angela Merkels parti. De skrev i et åpent brev til de tyske biskoper at Kirken burde tillate velegnete gifte menn (*virī probati*) å bli presteviet på grunn av den drastiske prestemangelen i Tyskland. De mente det var ønskelig at biskopene presset på for å få et unntak fra regelen om sølibat på grunn av den desperate situasjonen i landet. Og hvis ikke kirken selv tok tak i problemet, så måtte engasjerte legfolk gjøre det. Biskopene svarte at dette ikke var noen sak Tyskland kunne føre på egen hånd. Dette er en sak for verdeskirken, sa de.

- Kardinal mot kardinal

Kardinal Walter Brandmüller (82) som fikk sin røde hatt under siste konsistorium med kardinalutnevnelser, var imidlertid ikke tilfreds med dette svaret. Han gikk ut og anklaget politikerne for å ha krenket Kristus selv. Men kardinal Karl Lehmann (74), tidligere mangeårig president for den tyske bispekonferansen, rykket ut til forsvar for politikerne.

Brandmüller hevdet i et åpent brev at prester som lever i sølibat, ikke gjør annet enn å følge samme livsstil som Mesteren selv. Og han anklaget politikerne for å ønske seg en "nasjonal kirke" for

Tyskland, noe han anså som skismatisk (kirkesplittende).

Lehmann, derimot, hevdet at det var av avgjørende betydning for kirken å diskutere nye former for presteordinasjon. Og han regner med at det er naturlig at biskopene diskuterer dette i etterkant av overgrepsskandalene som eksploderte i fjor. I et intervju med avisen *Glaube und Leben* utalte han at han var skamfull over tonen i Brandmüllers brev, og at han var skuffet over den måten hans kollega irectesatte forbundsdays president og andre politikere som har tjent kirken i mange år.

- Ratzinger og sølibatet

Mens denne debatten pågikk, kunne Süddeutsche Zeitung avsløre at allerede i 1970 hadde daværende Joseph Ratzinger sammen med åtte andre tyske teologer, bl.a. Karl Rahner, Walter Kasper og Karl Lehmann, undertegnet en uttalelse vedrørende diskusjonen om sølibatet til den tyske bispekonferansen. Her heter det blant annet at det ville være teologisk uholdbart å la være å revurdere ordningen når de historiske forutsetningene hadde endret seg. De pekte særlig på den store prestemangelen som var under utvikling og mente at sølibatet fortsatt måtte være en mulighet for dem som kunne leve med det, men at prestevigsel også måtte være mulig for gifte menn slik som i Østkirken. De tyske biskopene brakte spørsmålet videre til bispesynoden i Roma i 1971. Der ble det stemt over hvor vidt en skulle revurdere det obligatoriske sølibatet. Pave Paul VI erklærte at han ville respektere den avgjørelsen som ble tatt av flertallet. Det viste seg at alle de europeiske biskopene stemte for forslaget mens de afrikanske og latinamerikanske stemte mot.

- Tyske teologer uttaler seg

Nylig har et betydelig antall tyskspråklige teologer i Østerrike, Sveits og Tyskland tatt til orde for omfattende reformer i kirken, blant annet om opphevelse av sølibatet. Denne saken er omtalt på annet sted i bladet.

Australia

I Australia er prestesituasjonen i ferd med å bli vanskelig. Prestenes gjennomsnittsalder nærmer seg 70 år, og rekrutteringen er dårlig selv om man har sett en svak økning i de siste par år. En av seks prester er nå innlånt på korttids-avtale til Australia fra andre land. Antall prester har i løpet av noen år gått ned med 10 % samtidig som antall katolikker i landet har økt med 100 % først og fremst på grunn av innvandring. På den annen side har antallet katolikker som regelmessig går i messe sunket betraktelig. I 1972 var det 52 %, nå er det 14 %.

- Hva prestene tenker

To forfattere, John O'Carroll og Chris McGillion, har nylig gitt ut boka *Our Fathers; what Catholic priests really think about their lives and their Church*. Her presenterer forfatterne en undersøkelse de har gjort blant australske prester i 2009. 32 % av samtlige prester svarte på et spørreskjema, og i tillegg ble 50 prester tilfeldig trukket ut til en utdypende samtale omkring spørsmålene.

Ikke uventet ga mange prester uttrykk for at de følte seg overarbeidet og tynget av det ansvar de følte lå på dem i menighetene. Mange klaget over ensomhet og stilte spørsmålstegn ved sølibatet. "Jeg har hatt et lykkelig liv og på et nivå kan jeg si det har vært tilfredsstillende," sier en av prestene og legger til: "Men når jeg ser meg tilbake, lurer jeg på hvorfor kirken må insistere så sterkt på denne sølibat jazzen? Jeg kunne ha hatt en familie."

En annen prest uttrykker at han synes sølibatet har lite å gjøre med prestetjenestens vesen. "Hva er viktigst?" spør han, "er det den personen som administrerer sakramentene, eller er det sakramentene og hvordan folk blir ledet i (menighetens) fellesskap?"

Totalt er det 79 % som mener at sølibatet bør gjøres frivillig. Og frustrasjonen blir ikke mindre når de vet at et stort antall gifte prester og biskoper fra

den anglikanske tradisjonen om kort tid blir akseptert i den katolske kirken i Australia.

- Forholdet til Rom

Prestene gir også uttrykk for en dyp uro over den måten de mener Roma utøver sin autoritet på i lokalkirken. 58 % mener Vatikanet er for kontrollerende, blant annet når det gjelder liberale tendenser og når det gjelder ordener som forsøker å gå nye veier i sitt sosiale engasjement. 70 % mener at Vatikanet ikke forstår den australske kirken. Men uroen oppover har også en lokal dimensjon. Bare 35 % av prestene mener at deres biskoper gjør en god jobb. Det hevdes at mange av dem er dårlige ledere som er alt for opptatt av å gjøre Rom til lags. 63 % mente at biskopen er for konservative i kirkelige spørsmål. De mener også at det er i ferd med å utvikle seg en dyp kløft mellom legfolket og hierarkiet.

- Sex og prevensjon

Helt siden 1968 da Paul VI utga sin encyklika *Humanae Vitae*, har australske prester i det private skriftemål i stor grad praktisert en mer liberal holdning til bruk av kunstig prevensjon. Bare 19 % mener det er en synd når ektepar bruker kunstig prevensjon. Og de er delt på midten når det gjelder om det er synd å ha sex utenfor ekteskapet. 45 % mener at homofile par bør ha adgang til kommunionen.

Undersøkelsen viser også at katolske prester i Australia har en dyp kjærlighet til sin tro.

RETURADRESSE:

Også vi er Kirken, c/o Arild Ekker,
Gørbitz' gate 2, 0360 OSLO

**Herre, rekk ut
din allmektige hånd**

Herre, rekk ut
din allmektige hånd,
du kan gi fremtid og håp!
Jordskjelv og kaos,
orkaner og flom,
kloden er såret,
den feller sin dom.
Herre, forbarm deg!
Kyrie eleison!

Herre, rekk ut
din barmhjertige hånd,
du kan gi fremtid og håp!
Skogen forsvinner
i fattige land,
jorden forandres
til ørken og sand.
Herre formbarm deg!
Kyrie eleison!

Herre, rekk ut
din helbredende hånd,
du kan gi fremtid og håp!
Luften forgiftes,
og is blir til hav,
mennesker øder
den rikdom du gav.
Herre, forbarm deg!
Kyrie eleison!

Herre, rekk ut
din allmektige hånd,
du kan gi fremtid og håp!
Dypt har vi sunket,
vår avmakt er stor,
urett og nød
har erobret vår jord.
Herre, formbarm deg!
Kyrie eleison!

Tekst: Gerd Grønvold Saue
Melodi: Knut Nystedt

**Sees på
seminar 16.
april!**

**Åpent for
alle, så ta
 gjerne med
en venn!**

www.ogsavierkirken.no